

Stjørdal kommune

Planprogram kommunedelplan naturmangfold

07.01.2021

Versjon	Dato	Beskrivelse
1	07.01.2021	Høringsutkast

Innhold

1. Innledning	4
2. Rammer og premisser for planarbeidet	4
2.1 Formål med planarbeidet	4
2.2 Omfang og innhold	4
2.3. Føringer	5
3. Organisering av arbeidet, planprosess og medvirkning.....	8
3.1 Organisering av planarbeidet.....	8
3.2 Planprosess	8
3.3 Medvirkning	8

1. Innledning

Naturmangfold er summen av mangfoldet i naturen. Det vil si innenfor en art, mellom artene og mellom økosystemene de lever i.

Naturen er selve grunnlaget for menneskelig eksistens. Naturen har en egenverdi, men sikrer oss også tilgang til økosystemtjenester. Disse tjenestene, som drikkevann, fisk og pollinering av matplanter krever intakte økosystemer. En artsrik skog er bedre til å holde på jorda, rense luft, jord og vann, og beskytte oss mot ekstremvær som vind og ras. I tillegg er naturen viktig i et folkehelseperspektiv. Den har stor verdi som opplevelses- og rekreasjonskilde. Bærekraftig bruk og forvaltning av naturen er avgjørende for å stanse tap av naturmangfoldet.

Miljødirektoratet oppfordrer kommuner til å lage kommunedelplaner som synliggjør lokalt naturmangfold, og startet i 2016 et prosjekt som følge av stortingsmeldingen Natur for livet (St.meld. 14 (2015 -2016)), der det står følgende:

«Regjeringen ønsker å legge til rette for at kommunene kan øke sin kompetanse om naturmangfold. Regjeringen foreslår at dette skal skje gjennom et godt kunnskapsgrunnlag og økt veiledning, og gjennom et pilotprosjekt om kommuneplaner for naturmangfold. I dette pilotprosjektet vil det bli lagt vekt på de verdiene som naturmangfoldet representerer i nasjonal, regional og lokal sammenheng»

Stjørdal kommune er en av flere utvalgte kommuner som skal delta i dette prosjektet, og som har fått støtte av miljødirektoratet til å utvikle en kommunedelplan for naturmangfold. Kommunen har også i kommunal planstrategi 2019 – 2023 bestemt at det skal utarbeides en plan for biologisk mangfold. Dette planprogrammet angir formål og planprosess for arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold.

2. Rammer og premisser for planarbeidet

2.1 Formål med planarbeidet

Hovedmålsettingen med planen er å ta vare på naturen i Stjørdal gjennom bærekraftig forvaltning. Planen skal bidra til å utdype mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, og gi viktige innspill til kommuneplanens arealdel.

Arbeidet med planen skal være et virkemiddel for å sette naturmangfoldet på den lokalpolitiske dagsorden, og etablere en større grad av lokal forankring og medvirkning i utvelgelsen av viktige naturområder i kommunen.

Planen skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger i kommunen, skape forutsigbarhet for forvaltningen, grunneiere og utbyggere, og være et redskap for å synliggjøre naturmangfoldet som ressurs for kommunen.

2.2 Omfang og innhold

Planen skal ha en tidshorisont på 12 år, gjeldende fra det tidspunktet planen blir vedtatt.

Kommunedelplan for naturmangfold skal omfatte hele Stjørdal kommune.

Planen vil bestå av en tematisk del og en handlingsdel. Den tematiske delen vil samle den

eksisterende kunnskapen om naturmangfoldet i kommunen i en helhetlig oversikt. Den vil blant annet peke på truede og sårbare arter, verdifulle naturtyper og områder av lokal verdi i Stjørdal kommune. Slike områder kvalifiserer ikke alltid til verdifull natur i henhold til kartleggingshåndboken, men kan likevel være viktige økologiske funksjonsområder. Planen vil også ta for seg naturtyper og arter av lokal og regional verdi. Dette vil danne et kunnskapsgrunnlag både for planlegging og saksbehandling i kommunen og for befolkningen. Den samlede oversikten over eksisterende kunnskap vil også synliggjøre kunnskapshull. Behov for ytterligere kartlegging av natur blir da i hovedsak tiltak i planens handlingsdel, men noe vil eventuelt kunne gjøres som en del av planarbeidet.

Den tematiske delen vil beskrive føringer, lovverk, status og utfordringer for naturmangfoldet vi har, inndelt i en hensiktsmessig struktur. Planen vil gi målsettinger, og eventuelt retningslinjer, for hvordan vi skal ivareta naturmangfoldet i Stjørdal.

Handlingsdelen vil beskrive tiltak for de viktigste satsingsområdene og utfordringene for naturmangfoldet i kommunen. Handlingsdelen skal revideres hyppigere enn temadelen.

Kort sagt skal kommunedelplanen for naturmangfold svare på følgende:

- Hva har vi kartlagt av naturmangfold i kommunen?
- Hvilket kartleggingsbehov har vi?
- Hvilke områder og arter er særlig viktig å ta vare på?
- Hvordan skal vi sikre ivaretagelse av naturmangfoldet framover?

Kommunedelplanene er ikke juridisk bindende, men vil kunne gi føringer. Kommunedelplanen vil være et verktøy som eksempelvis kan brukes for å verne naturområder, innhente manglende kunnskap og restaurere natur.

Områder som kommunen mener er viktige for naturmangfoldet bør prioriteres og sikres i juridisk bindende planer (kommuneplanens arealdel) og/eller ved eiendomsforvaltning, anleggsvirksomhet, forvaltning av grønnstruktur og via informasjon til befolkningen.

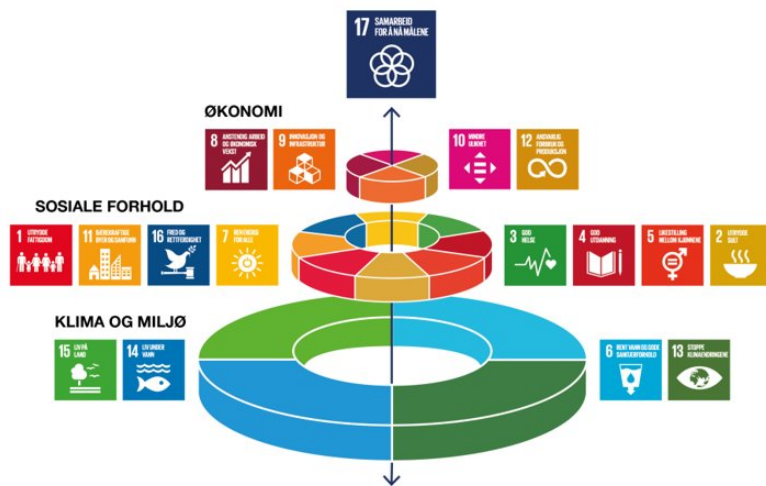
2.3. Føringer

Det er en rekke planer, avtaler og lover som er styrende og/eller retningsgivende for arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold. Under følger en ikke uttømmende liste over noen av de mest sentrale:

Globale føringer

FNs bærekraftsmål

Stjørdal kommune skal jobbe aktivt med å nå FNs bærekraftsmål, og legge disse til grunn for videre utvikling av kommunen. Figuren nedenfor viser en ny måte å forstå bærekraftsbegrepet på, med tre dimensjoner: klima og miljø, sosiale forhold og økonomi. Det er ikke mulig å sikre den sosiale eller økonomiske dimensjonen hvis vi ikke ivaretar livsgrunnlaget vårt, naturen (biosfæren). Å bevare natur på land og i vann (mål 14 og 15) og å motvirke klimaendringene (mål 13) er derfor viktige oppgaver for kommunen.

Figur 1: FNs bærekraftsmål

Konvensjonen om biologisk mangfold

Konvensjonen pålegger alle medlemmene i FN å jobbe samme for å sikre naturmangfoldet på kloden. Konvensjonen har tre hovedmål:

1. Å bevare klodens biologiske mangfold
2. Å fremme bærekraftig bruk av ressursene
3. Å dele godene av genetiske ressurser rettferdig

FNs naturpanel

FNs naturpanel er et globalt vitenskapspanel. I følge naturpanelet er en million av anslagsvis åtte millioner dyre- og plantearter i verden er truet av utryddelse. Utryddelsen av arter skjer i et mye raskere tempo enn før (mellom ti og hundre tusen ganger fortere). Årsakene er hovedsakelig menneskeskapte. Endret arealbruk, for eksempel i form av nedbygging, oppdyrking eller mer intensiv utnyttelse av områder, er en større trussel mot verdens naturmangfold enn både overbeskatning, klimaendringer, forurensing og spredning av fremmede arter.

Nasjonale føringer

Natur for livet (Meld. St. 14 (2015 -2016))

Meldingen beskriver hvordan regjeringens politikk skal bidra til å ta vare på naturmangfoldet. Politikken vil bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål på området.

Nasjonale miljømål

Norge har 23 mål for miljø. Utviklingen måles ved hjelp av miljøindikatorer. De nasjonale miljømålene for naturmangfold er:

- Økosystemer skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging skal ligge til grunn for kommunens virksomhet og økonomiplan. Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning, er en av de fire hovedutfordringer som regionale og lokale myndigheter skal håndtere.

Regionale føringer

Trøndelagsplanen 2019 – 2030

Trøndelagsplanen skal vise i hvilken retning Trøndelag skal utvikle seg og være i 2030. Planen har som mål at Trøndelag skal utnytte ressurser effektivt og ta miljøhensyn.

Regional plan for vannforvaltning

Den beskriver situasjonen for vannet i dag, setter konkrete mål for fremtidig miljøtilstand og skisserer løsninger for å nå god nok tilstand.

Kommunale føringer

Kommunal planstrategi (2019 – 2023)

Planstrategien er et verktøy for prioritering av kommunens planarbeid.

Kommuneplanens samfunnsdel (2020 – 2032)

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument. Her fastsettes de langsiktige målene og strategiene for kommunen. Stjørdal kommune skal være en foregangskommune innen klima- og miljøtiltak. Følgende strategier for å nå dette målet, er spesielt relevant med tanke på naturmangfold:

- Stjørdal kommune skal ha en bærekraftig forvaltning av natur og naturmangfold.
- Uberørt natur, store sammenhengende naturområder og økologiske korridorer skal bevares.

Kommuneplanens arealdel (2013 – 2022)

Kommuneplanens arealdel er den overordnede arealplanen som styrer hvor det er lov til å bygge i kommunen, og hva det er lov til å bygge hvor.

Denne planen er under rullering med forventet ferdigstillelse i 2022. Kommunedelplan for naturmangfold vil gi viktige innspill til arealplanen.

Klima- og miljøplan (2021 – 2033) (plan er under utarbeiding)

Klima- og miljøplan skal være en plan for hvordan kommunen kan benytte sin rolle som samfunnsaktør, og for hvordan kommunen kan driftes på en mer klima- og miljøvennlig måte. Innenfor denne avgrensningen skal planen omhandle mål og tiltak for klima, klimatilpasning og miljø. Planen skal se disse tre temaene i sammenheng.

Kommunedelplan for naturmangfold og klima- og miljøplan utarbeides parallelt, og det vil være viktig at disse er samstemte.

2.3.1 Sentralt lovverk

Naturmangfoldloven er det viktigste virkemiddelet vi har for å ta vare på naturmangfoldet i Norge. Loven gjelder for alle sektorer som forvalter naturmangfold eller tar beslutninger som har konsekvenser for naturmangfoldet. Aktiviteter som i utgangspunktet reguleres av annen lovgiving skal vurdere saken etter miljøprinsippene i naturmangfoldloven, og vurderingen skal fremgå av beslutningen.

Det mest sentrale lovverket for å styre arealbruken i kommunen er plan og bygningsloven. Loven skal sikre en samordning og avveining av samfunnsinteresser. Kommunen må ivareta nasjonale, regionale

og lokale miljøinteresser i arealplanleggingen. I arealplan skal kommunen legge premisser for å ta hensyn til klima, natur- og friluftsområder og miljøkvaliteter.

Det er flere relevante lover og forskrifter i tillegg til de nevnte ovenfor. Noen eksempler er: vannforskriften, viltloven, laks- og innlandsfiskekloven, lov om skogbruk m.m

3. Organisering av arbeidet, planprosess og medvirkning

3.1 Organisering av planarbeidet

Kommunedelplan utarbeides av enhet for arealforvaltning i tett samarbeid med andre relevante enheter. Det tas forbehold om endring av ansvarlig enhet som konsekvens av kommunens pågående omorganiseringsprosess.

3.2 Planprosess

Planen utarbeides som en kommunedelplan og skal følge kravene i plan- og bygningsloven. Formannskapet er kommuneplanutvalg.

Framdriftsplan er skissert nedenfor. Som et resultat av at vi er blitt utvalgt til å delta i Miljødirektoratets prosjekt, må kommunen følge Miljødirektoratets krav til ferdigstilling av planen innen utgangen av 2021.

Aktivitet	Tidspunkt
Kommunedirektøren utarbeider planprogram. Skriveprosess	nov. 2020 – jan 2021
Kommunestyret sender planprogram på høring og offentlig ettersyn. Kunngjøres. Høringsfrist 6 uker.	jan. – feb. 2021
Kommunedirektøren bearbeider planprogrammet på bakgrunn av innspill	mars – april 2021
Kommunestyret fastsetter planprogrammet	april – mai 2021
Kommunedirektøren utarbeider planforslag. Skrive og utredningsprosess.	mai – sep. 2021
Kommunestyret sender planforslaget på offentlig høring og offentlig ettersyn. Kunngjøring høringsfrist 6 uker	sep. 2021
Kommunedirektør bearbeider planforslag på bakgrunn av innspill	nov. 2021
Behandling i kommunestyret, formannskapet og utvalg	des. 2021
Kunngjøring av vedtak	des. 2021

3.3 Medvirkning

Ved å sende ut planprogrammet på høring og kunngjøre planoppstart, gir vi mulighet til å komme med innspill til hva planen bør inneholde samt hvordan man ønsker å medvirke til planen.

Det kan være aktuelt å ha medvirkningsprosesser med blant annet aktuelle myndigheter, interesseorganisasjoner, grunneiere og andre berørte parter. Innbyggerne skal få mulighet til å medvirke i arbeidet med kommunedelplanen. Medvirkning er viktig for å skape eierskap til planen, samt å samle inn informasjon, gode ideer og å øke engasjementet.

Medvirkning kan blant annet skapes gjennom fysiske og digitale møter, bruk av ulike digitale verktøy og sosiale medier.